

SPOZNAJ • OHRANI

DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE
IN TEDEN KULTURNE DEDIŠČINE
26. 9.-10. 10. 2020

VARUJ

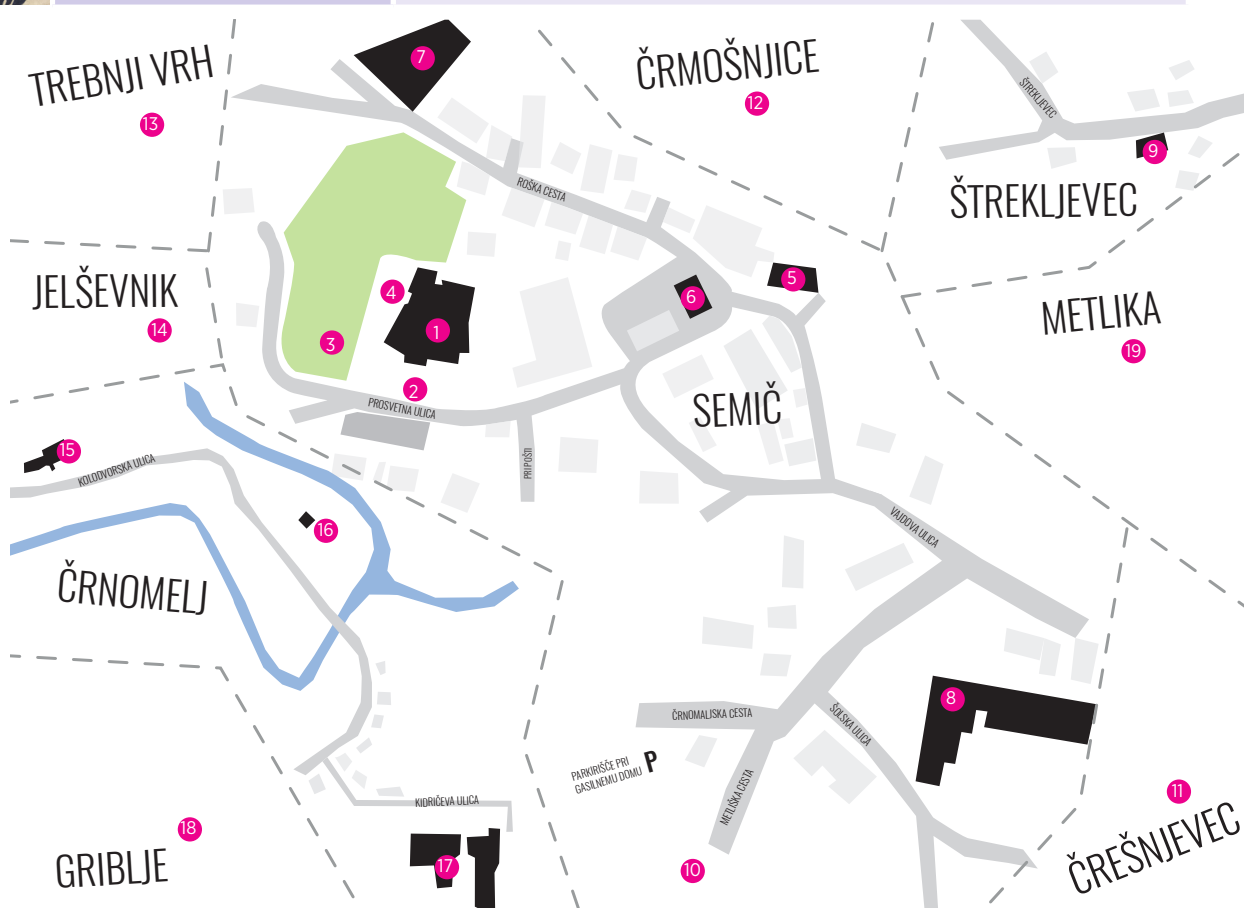
SLAVNOSTNO ODPRTJE DNEVNOV EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE IN TEDNA KULTURNE DEDIŠČINE 2020

Semič, 25. septembra ob 11.00 uri

DELAVNICE

	FOTOGRAFSKO POTEKANJE PO SEMIŠKI GORI 8.30 – 11.00 12.00 – 13.30 8	V objektiv fotoaparata bomo poskušali ujeti veliko lepih motivov zanimive naravne in kulturne dediščine semiške gore. Pozornost bomo posvetili zidanicam, ki pričajo o življenju Kočevarjev, nekdanje nemško govoreče skupnosti, ki je v naši neposredni okolici živela od prvih desetletij 14. stoletja pa do začetka druge svetovne vojne. Izbrane fotografije bomo predstavili na šolski spletni strani. 1 OŠ Belokranjskega odreda Semič
	ARHEOLOŠKI PESKOVNIK 8.30 11.00 8	V prvem delu bodo učenci spoznali prazgodovino Semiča z okolico. Spoznavali bodo različne vrste virov (materialne, pisne, ustne, avdiovizualne) in se pogovarjali o njihovi hrambi (muzej, arhiv, knjižnica ...). Obiskali bodo muzejsko hišo v Semiču, kjer si bodo podrobneje ogledali zbirko materialnih virov in spoznali delo arheologa. V drugem delu se bodo učenci tudi sami spremenili v arheologe. V predhodno pripravljenem arheološkem peskovniku bodo s posebnimi pripomočki (lopaticami, ščetkami, dleti ...) odkrivali zakopane predmete. Pazljivo jih bodo očistili, oštevilčili, fotografirali in izpolnili inventarni list. 1 OŠ Belokranjskega odreda Semič
	BELOKRANJSKA PISANICA (POSTOPEK IN IZDELAVA) 8.20-13.00 8.20-13.00 8	Belokranjske pisanice predstavljajo pomembno kulturno izročilo Bele krajine. So pobarvana in v batik tehniki z ornamentiko okrašena velikonočna jajca. Za delo potrebujemo izpihano jajce, čebelji vosek, pisnič, svečo, nad katero topimo vosek, rdečo barvo, črno barvo, rdečo volno in ročne spretnosti. Na delavnici bo lahko vsak udeleženec po navodilih izdelal svojo pisanico. 1 OŠ Belokranjskega odreda Semič
	BELOKRANJSKA NARODNA NOŠA 8.20-13.00 8.20-13.00 8	Spoznali bomo žensko, moško in otroško belokranjsko narodno nošo kot pomemben simbol belokranjskega kulturnega izročila. Iz belega platna bomo izdelali posamezne dele narodne noše z belokranjskim vzorcem v pomanjšani velikosti. Udeleženci bodo lahko izbirali, ali bodo naredili žensko, moško ali otroško narodno nošo. 1 OŠ Belokranjskega odreda Semič
	DELAVNICA ČRNOMALJSKE PRESTE 9.00, 10.00, 11.00 15	V preteklosti so Črnomaljke pekle preste, a so te kasneje skorajda utonile v pozabo. Pred dvajsetimi leti so turistični podmladkarji iz OŠ Mirana Jarca Črnomelj ponovno obudili peko te dobrote, ki je postala del kulinarčne ponudbe Črnomlja. Želimo si, da bi se preste naučili peči tudi vi, zato vas vabimo, da se nam pridružite na delavnici. 1 Osnovna šola Mirana Jarca Črnomelj, bernarda.starasinic@guest.arnes.si
	BELOKRANJSKE IGRICE 9.00 10.00 3	Igranje tradicionalnih belokranjskih pastirskih in namiznih iger, ki so jih poznali naši predniki. Na delavnici bodo udeleženci lahko igrali igre, kot so koza piš, prašičkanje, nebesičalka, ciljanje kože, špana, mlin ter kokoši in lisice. Obuditev iger je nastala v sklopu študijskega krožka, ki ga izvaja Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj. 1 ZIK Črnomelj, 041 392 613, tadej.fink@zik-crnomelj.si
	ZELENI JURIJ NAS POVEZUJE 9.00-11.00 18	Na podružnični osnovni šoli Griblje se vsako leto spomnimo šege Zeleni Jurij. Prikazali bomo izdelavo brezovega koša, v katerega »oblečemo« Zelenega Jurija, in sprevod po vasi. Na ogled bo tudi razstava zapisov o šegi Zeleni Jurij v preteklosti, nastalih po pripovedovanju dedkov in babic, ter likovnih izdelkov učencev. 1 Osnovna šola Loka Črnomelj, Podružnična šola Griblje, janastajdohar@gmail.com
	BELOKRANJSKE PISANICE 8.30-10.30 17	Belokranjske pisanice v batik tehniki so bile v preteklosti povezane z velikonočnimi šegami, danes pa so predvsem izdelek domače obrti Adlešičev in okolice. Na delavnicah OŠ Loka Črnomelj vam bomo prikazali postopek izdelave pisanic od izpihovanja vsebine jajca, pisanja in barvanja pisanic, pa vse do končnega izdelka. 1 Osnovna šola Loka Črnomelj, anja.golobic@os-loka-crnomelj.si
	BELOKRANJSKA POGAČA 9.00 10.00 5	Delavnica peke evropsko zaščitene belokranjske pogače in proste povitice, ki je zapisana v register žive kulturne dediščine. 1 Društvo kmečkih žena Metlika, mojca.meznarsic@gmail.com
	POLSTENJE VOLNE IN RAZSTAVA 9.00 10.00 4	Ovčja volna je bila v preteklosti za naše kraje zelo pomembna surovina. Doma so ženske predle in pletle nogavice, brezokavnike in še marsikaj drugega. Iz prečesane, nepredelane volne pa lahko s polstjenjem izdelamo uporabne izdelke: mila, obeske za ključke, rožice, copate, podritnike, torbice in še kaj bi se našlo. Izdelki nastajajo brez šivanja in pletenja. Število plasti volne je odvisno od tega, kako debelo tkanino želimo imeti. Izdelali bomo polsteno milo, ki je uporabno za piling kože. 1 Društvo kmečkih žena Adlešiči, vidanovakova@gmail.com
	LIČKANJE, KOT SO GA POZNALI NEKOČ 9.00 10.00 2	Ličkanje, slačenje ali kožuhanje koruze je bilo nekoč eno najpomembnejših jesenskih opravil na kmetiji, danes pa je večinoma le še prijeten običaj obujanja tradicije. Članice DKŽ Črnomelj pa prek liča oblikujemo različne izdelke, kot so podstavki za lonce, predpražnike, ... to delo jih veseli, družijo in povezuje. 1 Društvo kmečkih žena Črnomelj, dkz.crnomelj@gmail.com
	VODEN OGLED UČNEGA VRTA DR. DERGANCA 10.00 10.30 12.30 7	Spoznavanje sadnih vrst in sort sadja, pomen ohranjanja travniških sadovnjakov, starejših sort sadja, biotske pestrosti, koristnih insektov in opravevalcev ter pomen lokalne oskrbe in uživanja sadja. 1 Učni vrt dr. Derganca, 031 592 894, janez.gacnik@gmail.com
	KONGERIJA 8.30 11.00 6	Jamska školjka kongerija, najdena na izviri reke Krupe pri Semiču, je edina podzemna školjka na svetu. Otroci bodo na delavnici naredili vsak svoj odtis kongerije na papirnato vrečko. 1 Belokranjski muzej Metlika, alenka.misja@guest.arnes.si

- Kulturni center Semič
- Ploščad pred Kulturnim centrom Semič
- Zelenica ob Kulturnem centru Semič
- Pred garažo KC Semič
- Studio Dankūhen Semič
- Muzejska hiša Semič
- Učni vrt dr. Derganca, Semič
- OŠ Belokranjskega odreda Semič
- OŠ Belokranjskega odreda Semič, Podružnična šola Štrekljevec
- Mladica, Muzej Tončka Pluta
- Črešnjevec, Muzejska zbirka partizanske bolnišnice Topolovec
- Črmošnjice, ČŠOD Lipa
- Trebni vrh, Družina Štukelj
- Jelševnik, Info center Črna človeška ribica
- OŠ Mirana Jarca Črnomelj
- Mestna muzejska zbirka Črnomelj
- OŠ Loka Črnomelj
- OŠ Loka Črnomelj, Podružnična šola Griblje
- OŠ Metlika

Spoštovani ljubitelji slovenske kulture,

»Spoznaj, varuj, ohrani« je letošnji slogan jubilejnih, že 30. Dni evropske kulturne dediščine. Ponosna sem, da je letošnji gostitelj ravno Občina Semič, ki se ponaša z nedavno obnovljeno muzejsko hišo v Semiču. S svojimi edinstvenimi zbirkami na različnih področjih popolno ponotrnanja jubilejni slogan, saj vabi obiskovalce, da spoznajo njene vrednote in se ob tem zavejo pomembnosti ter hrkati krhkosti naše dediščine.

Osnovna šola Belokranjskega odreda Semič z laskavim nazivom Kulturna šola že vrsto let sodeluje pri Dnevih evropske kulturne dediščine in tako učencem prenaša in pomaga raziskovati snovno in nesnovno dediščino domačega kraja. Zadnja leta se ji je z različnimi vsebinami pridružil tudi Kulturni center Semič kot osrednja kulturna ustanova v občini.

Zavedamo se moči povezanosti, zato tkemo vezi in krepimo sodelovanje s celotno Belo krajino, s sosednjima občinama Črnomelj in Metlika. Tudi letošnji otvoritveni dan je plod našega sodelovanja in verjamemo, da vam bo ostal v prijetnem spominu.

Prijazno vabljeni, da nas obiščete in občutite lepoto Bele krajine, saj, kot opeva znana pesem Tonija Verderberja, je ravno "Semič biser Bele krajine".

Polona Kambič, mag.,
županja Občine Semič

Dnevi evropske kulturne dediščine v Semiču

Letos se slovenski Dnevi evropske kulturne dediščine prvič začenjajo z otvoritvijo v Beli krajini. Natančneje v Semiču, naselju z večstoletno zgodovino na robu Belokranjskega ravnika, kjer se zahodni obronki Gorjancev stikajo z vzhodnim obrobjem Kočevskega roga. To je prostor prehodov, starodavnih poti, bogate naravne in kulturne dediščine ter tradicije. Žal letošnja svečanost močno zaznamujejo ukrepi za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2, ki so še posebej prizadeli kulturno dogajanje pri nas.

Osrednja tema letošnjih Dnevo evropske kulturne dediščine Spoznaj? Varuj! Ohrani. zadeva samo bistvo varstva. Varstvo dediščine ne more biti uspešno, če ne sloni na znanju oziroma poznavanju, ki je osnova za vse nadaljnje delo na tem področju. S tem spoznavanjem se krepi tudi zavest in samozavest posameznika in lokalne skupnosti. Spoznavanje dediščine se lahko začne že v najzgodnejših letih in se praktično nikoli ne konča. Zato je razveseljivo, da so se letošnjim prireditvam ob Dnevih evropske kulturne dediščine tako množično pridružile osnovne šole, še posebej semiška, ter druge vzgojno-izobraževalne in kulturne ustanove. V Semiču je ob tej priložnosti načrtovanih kar dvanajst prireditev, drugod po Beli krajini pa še devet.

Našo dediščino bomo lahko ohranili le, če bo zavest o njenem pomenu vtkana v nas same. Varovanje in ohranjanje dediščine ne more biti prisila, ampak predvsem izraz kulturne identitete posameznika, lokalne skupnosti in končno celega naroda.

Mitja Simič, vodja Območne enote Novo mesto, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

VODENI OGLEDI, PRIKAZI, PREDSTAVITVE IN RAZSTAVE

	MESTNA MUZEJSKA ZBIRKA ČRNO MELJ 12.00- 16.00 16	Današnje mesto Črnomelj stoji na lokaciji, ki je s kratkimi prekinitvami naseljena že več kot tri tisoč let. Pod njegovimi današnjimi stavbami ležijo bogati arheološki sloji stoletij, ki pričajo o življenju naselbine in njenih ljudi. Zgodba Črnomlja je zgodba o vzponih in padcih, o časih razcveta in zatona, o pomembnosti in odmaknjenosti, dolga, bogata in zanimiva. 1 Mestna muzejska zbirka Črnomelj
	(NE)ZNANA BELOKRANJKA POD LUPO: KATKA ZUPANČIČ: (1889-1967) 9.30 10.30 1	Učiteljica, pesnica, pisateljica, prevajalka in publicistka je iz majhne belokranjske vasi odšla v ameriško velenestvo. Avtor Andrej Črnič nam z različnimi (arhivskimi) viri nudi pregled stanja ohranjene kulturne dediščine. Osnova vsakega raziskovanja preteklosti posameznikov so družinske povezave, s pomočjo katerih nastajajo rodovniki ali družinska drevesa. Mozaik informacij daje širšo sliko posameznika, dogodkov in ne nazadnje zgodb. Arhivski viri so iztočnice za vsa nadaljnja raziskovanja. Skupek vseh odkritih informacij tako omogoča nastanek knjig, publikacij in razstav. V obliki e-razstave želimo kulturne institucije (arhiv, knjižnica) s skupnimi močmi obvarovati in (o)hraniti kulturno dediščino Bele krajine. 1 Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota za Dolenjsko in Belo krajino, 07 394 22 46, dunja.music@guest.arnes.si; Knjižnica Črnomelj, 07 305 13 64, andrej.crnici@crn.sik.si
	LEGENDE IN PRIPOVEDKE NAŠIH KRAJEV 11.10 19	Učenci bodo legende in pripovedke naših krajev predstavili s kamišibaj gledališčem. 1 Osnovna šola Metlika, urska.dragovan@osmetlika.si
	ALI JE KAJ TRDEN MOST 12.00 19	Na delavnici se bodo učenci igrali stare, že skoraj pozabljene igre (npr. mlin, kamenčkanje), s katerimi so si otroci nekoč krajšali čas. 1 Osnovna šola Metlika, urska.dragovan@osmetlika.si
	ROKODELSKA DELAVNICA IN RAZSTAVA 9.00 10.00 10.15 2	Na delavnici bodo udeleženci oblikovali in ustvarjali z različnimi naravnimi materiali ter razvijali ročne spretnosti pletenja, vezenja, kvačkanja, šivanja, rezanja, oblikovanja, slikanja ipd. Rokodelstvo je del narodne kulture in identitete, zato svoje znanje radi prenašamo na mlajše generacije. Na rokodelski razstavi predstavljamo izdelke, ki se rojevajo med prsti in segajo daleč v preteklost ter se prenašajo iz roda v rod. Razstava bo na ogled do 9. oktobra 2020. 1 Društvo upokojencev Semič, 051 213 660, irena.mali@guest.arnes.si
	OGLED INFORMACIJSKEGA CENTRA ČRNA ČLOVEŠKA RIBICA 9.00 9.30 10.30 14	Informacijski center je urejen na izletniški kmetiji Zupančič ob izviru potoka Jelševnik. Nudi interaktivne vsebine o črni človeški ribici in njeni ogroženosti, možnost opazovanja človeške ribice s pomočjo IR-kamere in sprehod po mostovžu okrog izvira Jelševnik, kjer sobivajo bobber, vidra, rak koščak, številne dvoživke in ribe, vodne žuželke ter ptice. Informacijski center je nastal v okviru projekta »Predstavitev in varstvo človeške ribice na primeru črne človeške ribice v Beli krajini«, ki je bil sofinanciran s sredstvi Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. 1 Društvo Proteus, 041 404 523, info@proteus-belakrajina.si; ZRSVN, OE NM, Rihard Zupančič, 031 632 636, rihardzup@gmail.com, Črnomelj, d. o. o.
	BELI SVET MED GORJANCI IN KOLPO 8.00-19.00 6	Razstava kulturnih in naravnih vrednot Bele krajine je nastala v sodelovanju Kulturnega centra Semič z ZRSVK, ZRSVN, Miro Ivanovič. Prikazanih je 9 sklopov, ki obravnavajo sakralno dediščino, Kočevjarje, vinogradništvo, snovno in nesnovno dediščino naše pokrajine, sledi Jakoba Savinjska, vode, mokrotne travnike, živalske posebnosti in pokrajinsko pestrost. 1 Kulturni center Semič, kulturnicenter@kc-semic.si, 040 855 085
	SKRIVNOSTI SEMIŠKIH HIŠ 9.00 10.00 2	Na sprehodu bomo spoznavali zgodbe starih hiš, za katere se zdi, da že od nekdaj stojijo v Semiču. Kdo je živel v njih? Kako so se preživljali ljudje, ki so v njih prebivali? O čem so sanjari? Na poti nas bo spremljala Lidija Kočevar, ki nam bo skrivnosti razkrivala z zgodbami, ugankami in resničnimi dogodki. Pripovedovala bo v semiškem narečju, zato le dobro našpičimo ušesa! Ob koncu sprehoda nas bo pričakala drobna žival, ki prebiva v neškropljenem jabolku. Kdo ve, morda nas pogosti z jabolčnim zavitkom, morda s sokom iz grozdja z bližnje trte? 1 KC Semič, TIC Semič, 040 625 148, tic@kc-semic.si
	TRAVELAR SLOVENIA 9.00 - 12.00 6	Virtualni sprehod po starem mestnem jedru Črnomlja s pomočjo Augmented Reality tehnologije in 3D-očal. 1 RIC Bela krajina, 051 806 925, kristian.asani@ric-belakrajina.si
	DAN ODPRTIH VRAT 9.00-11.00 13	Družina Štukelj je starejši objekt uredila kot muzej, v katerem so prikazani bivalni prostori in njihova oprema ter nekatera kmečka orodja. Hranijo leseno skrinjo, s katero je pripotoval sorodnik iz Amerike, omare, dokazilo o prvem obhajilu iz leta 1901, razne kuhinjske pripomočke, zanimive lesene sani in drugo. 1 Družina Štukelj, Trebnji Vrh
	KO STA SE VZELA, RAZSTAVA POROČNIH SLIK IN FOTOGRAFIJ DO LETA 1940 1	Razstava starih poročnih fotografij obudi spomine ne le na poročni dan naših babic, dedkov, sosedov in znancev, ampak predvsem na njihova življenja, katerih del smo tudi sami. Vsaka fotografija nosi svojo zgodbo iz preteklosti in nadaljevanje v sedanjosti. Vsaka vzbudi nostalgijo po minulem in zanimive primerjave s sodobnostjo. Razstava bo na ogled do 20. oktobra 2020. 1 KC Semič, kulturnicenter@kc-semic.si, 040 855 085; JSKD OI Črnomelj
	GAČE 2020 1	Kočevjarji, nemški in avstrijski prebivalci, ki so 600 let živeli na področju Kočevske in Bele krajine, so močno zaznamovali tukajšnje prebivalce. Udeleženci slikarske kolonije na platnu ohranjajo snovno in nesnovno še vidno ali v zgodbah zapisano dediščino potomcev Kočevjarjev, ki so razseljeni skoraj po vseh kontinentih. Razstava bo na ogled do 20. oktobra 2020. 1 DLUS hello@mihahenigsmann.com, 031 696 749, OŠ Belokranjskega odreda Semič in Zveza kočevskih organizacij
	S ČŠOD MISIJO ODKRIVAMO NARAVNO IN KULTURNO DEDIŠČINO ČRMOŠNJIŠKE DOLINE 9.00-12.00 12	Udeleženci si pri ČŠOD Lipa v Črmošnjicah na svoj mobilni telefon naložijo zabavno in poučno mobilno aplikacijo ČŠOD Misija, potem pa se samostojno odpravijo v okolico Črmošnjic. Aplikacija za delovanje na terenu potrebuje le vklopljen GPS oz. lokacijo. Po izbrani misiji se prikažejo znaki (balončki), ki uporabnika usmerjajo do posameznih zanimivosti. S pravilno rešenimi izzivi bo udeleženec pridobil točke in na koncu osvojil značko ter seveda aktivno spoznal naravno in kulturno dediščino Črmošnjic. 1 ČŠOD Lipa Črmošnje, irena.brajkovic@csod.si, 031 607 576
	ODPRTA VRATA MUZEJSKE HIŠE SEMIČ 8.00-16.00 6	Stavba Muzejske hiše Semič KONGERIJJE je stara več kot 180 let, saj je v njej že leta 1838 potekala šola. Danes je to sodoben muzej s tremi različnimi interaktivno, izobraževalno in doživljajsko postavljenimi razstavami: Center narave Bele krajine, Semič v dvajsetih slikah in Vinogradniška zbirka. V muzeju boste našli navdih za raziskovanje kulturne in naravne dediščine Semiča in Bele krajine. 1 Kulturni center Semič, tic@kc-semic.si, 040 625 148
	MUZEJ TONČKA PLUT 9.30 -11.30 10	Odperta vrata spominske hiše ljudskega pevca in godca izpod semiške gore Tončka Pluta 1 Družina Plut, 041 989 971; Mladica
	MUZEJSKA ZBIRKA PARTIZANSKE BOLNIŠNICE TOPOLOVEC 12.00-14.00 11	V vasi Črešnjevce je od 15. septembra 1944 do 28. aprila 1945 delovala slovenska vojna partizanska bolnišnica, evakuacijska SVPB-E, postojanka Topolovec. Vsa vas je stopila skupaj in v zelo kratkem času ustvarila znosne pogoje za sprejem, zdravljenje in oskrbo ranjencev in bolnikov iz različnih krajev Slovenije. Med njimi je bilo veliko težkih ranjencev, ki se jih je sanitetno osebje trudilo oskrbeti vsaj toliko, da bi bili sposobni preživeti prevoz v bolnišnice v južni Italiji. 1 Domačija Škof »Šrajf«, sonya.skof8@gmail.com, 040 691 612
	STARI GASILSKI DOM V TRIBUČAH 8.00 10.30 2	Stari gasilski dom je več kot 90 let stara arhitekturna posebnost Bele krajine, zaščiten kot spomenik lokalnega pomena, saj predstavlja arhitekturo gasilskih domov z začetka 20. stoletja. Stolp poleg orodjarne je imel posebno funkcijo še dolgo po izgradnji novega doma. Stari gasilni dom zaradi izgradnje novega na drugi lokaciji ni motil nikogar, zato je ostal in situ mogočih 90 let. Poleg zgodovine samega objekta vam predstavimo tudi vaški izvir in kale, ki so bili edini vir vode v vasi. 1 KS Tribučec, taja.loncari@gmail.com, 030 357 887; PGD Tribučec

Več informacij o prireditvah najdete na www.zvkds.si/dekd in na profilu Dnevi evropske kulturne dediščine na Facebooku.